

Π ε ρ ι ε χ ό μ ε ν α

Ο γάμος σήμερα	5
Ο τέντζερης και το καπάκι	15

1. ΠΩΣ ΤΑ ΦΕΡΝΕΙ Ο ΘΕΟΣ

1. Πρώτες αναζητήσεις	17
2. Παρεμβαίνει ο Θεός	17
3. Πλήρωμα νόμου η αγάπη	19
4. Χρειάζεται αρματωσιά	20
5. Ποια είναι η γερή αρματωσιά;	21
6. Είχε γερή αρματωσιά	21

2. ΤΙ ΨΑΧΝΟΥΜΕ ΝΑ ΒΡΟΥΜΕ

1. Η σύγχρονη φιλοσοφία	25
2. Οι απαιτήσεις του ενός	26
3. Οι μεθοδεύσεις	27
4. Και το άλλο μέρος;	29
Από τις ευχές του γάμου	30

3. Η ΑΜΟΙΒΑΙΑ ΑΓΑΠΗ

1. Ο νόμος του Θεού	31
2. Ο Απόστολος του γάμου	33

3. Συμπέρασμα	34
-------------------------	----

4. Η ΕΥΘΥΝΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ

1. Τι είναι η γυναίκα;	37
2. Θέλει κυβέρνηση	38
3. Ποιος πρέπει να υποχωρήσει;	39
4. Κόλλημα και ξεκόλλημα	44
5. Να ξεπερνάτε το πνεύμα της εποχής	45
Μη κολλάτε!	46
Ευφραινομένη τῷ ἰδίῳ ἀνδρί	48
6. Έξοδος από αδιέξοδο!	49
Σύνδεσμος ἀρρηκτος	53

5. Η ΕΥΘΥΝΗ ΤΟΥ ΑΝΔΡΑ

1. Αγάπη – Θυσία!	55
2. Όχι λόγια – έργα!	57
3. Σωτήρ του σώματος	59
4. Εκτρέφει και θάλπει	60
5. Και κάτι ακόμη!	62
6. Και μία διευκρίνιση	64

6. ΜΕΓΑΛΗ ΕΥΘΥΝΗ

1. Χρειάζεται αίσθηση ευθύνης	67
2. Πώς την εβίωσε μια απλή κοπέλλα	68
3. Πώς την εβίωσε ένας νεαρός άνδρας	70
4. Πώς την εβίωσαν δύο σύγχρονα παιδιά	73

Ἐγνώ Ἀδάμ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ	77
---------------------------------------	----

7. ΤΟ ΒΑΘΥ ΝΟΗΜΑ ΚΑΠΟΙΩΝ ΤΥΠΩΝ

1. Ἡ ἀρμοση	79
2. Ἡ στέψη, το στεφάνωμα	81
3. Το κοινό ποτήριο	82
4. Ἡ ἀνάληψη των στεφάνων	84
5. Ἡ «λύση»	84
6. Ὁ πιο βαθύς πόθος	86
7. Ἡ χειρότερη ἀδικία, και διάλυση	87
 Ευχή μετά τη στέψη	 90

Ο ΓΑΜΟΣ ΣΗΜΕΡΑ

Ήδη η σχεδόν δεκαπενταετία που διέρρευσε αφ' ότου ο Μακάριος Πατέρας μας Μελέτιος έγραψε αυτό το μικρό βιβλιαράκι για τον γάμο, έχει φέρει σε πολλά θέματα αλλαγές και αναστατώσεις. Εμείς ζούμε πλέον στην κουλτούρα του προσωρινού.

Ο γάμος στην υγιά του βάση είναι μια υπόθεση ισόβια. Όμως οι άνθρωποι που πορεύονται με κριτήριο τις επιθυμίες της στιγμής και είναι έκθετοι στα ρεύματα και τις επιρροές που κυκλοφορούν (ακόμα και αν είναι χριστιανοί), δεν έχουν δυσκολία να διαλύσουν ένα γάμο, που μπορεί να έχει ήδη δύο ή τρία παιδιά.

Ενίοτε κάποιοι σύζυγοι έχουν φέρει την ατμόσφαιρα του γάμου τους σε τέτοια κατάσταση, που ο χωρισμός να είναι ο μόνος δρόμος, αφού δεν υπάρχει ούτε καν διάθεση επικοινωνίας και συνεννόησης και γιατί αισθάνονται ότι ασφυκτιούν στα «δεσμά» του γάμου! Και για τους βαφτισμένους ακόμα, που, καθόλου δεν σημαίνει ότι είναι και χριστιανοί [όσον αφορά την πίστη στο πρόσωπο του Χριστού και την τήρηση του θελήματός Του ως ζωοποιού για την ύπαρξή μας, και τον σύνδεσμο με την Εκκλησία], τα πράγματα είναι επίσης ρευστά. Αγνοούν το Μυστήριο του γάμου (το βλέπουν κοινωνικό θεσμό), δεν μπορούν

να τον φανταστούν ως αδιάλυτο («Mors sola»* μόνον ο θάνατος), και δεν κατανοούν γιατί είναι για όλη την ζωή.

Τα ισχύοντα πλέον νομικά σχήματα των συμφώνων συμβίωσης, επιτείνουν την ανωριμότητα της ανευθυνότητας (όποτε θέλω φεύγω μονομερώς) που παλαιότερα απαιτούσε πενταετία για να υπάρξει μονόπλευρο διαζύγιο, και δίνουν ψευδή αίσθηση ελευθερίας, ενώ πρόκειται τελικώς για εφηβικά καμώματα.

Η οικογένεια είναι η πρώτη κοινότητα μέσα στην οποία διδάσκεται κανείς και μαθαίνει να αγαπάει. Όταν είναι υγιείς οι γονείς φτιάχνουν ένα προνομιούχο περιβάλλον για τα παιδιά τους, που ωριμάζουν σιγά-σιγά στην εύκρατη ατμόσφαιρα της αγάπης και μαθαίνουν να αγαπούν. Αν δεν πάρεις αγάπη, τι μπορείς να δώσεις; Αν «πεινάς» πώς να μοιράσεις ψωμί; Αν δεν ξέρεις να αγαπάς θυσιαστικά, δεν πρόκειται ποτέ η σεξουαλικότητα να λειτουργήσει ως έκφραση αγάπης, όσο καλοπροαίρετα και αν τα συγγέεις. Η καλή υγεία της οικογένειας είναι καθοριστική για το μέλλον και των καθ' έκαστον προσώπων και της κοινωνίας. Φυσικά και της Εκκλησίας.

Ήξεραν πάντοτε οι σύζυγοι ότι σ' αυτό το ισόβιο καθημερινό ταξίδι υπάρχουν ανησυχίες, εντάσεις, συγκρούσεις, διαζύγιο «ἔστιν ὅτε». Όταν υπάρχει όμως σταθερότητα, ο δυσκολίες σφυρηλατούν τον χαρακτήρα και οι άνθρωποι αγωνίζονται να σώσουν τις αρετές με ανέπαφη την ομορφιά τους. Η μητέρα

με την τρυφερότητα και την εγκαρτέρηση και ο πατέρας με την στιβαρή ταπείνωση και εγκαρδιότητα γινόντουσαν πρώτα για τον εαυτό τους «εσωτερικός χορτασμός» και μετά για τα παιδιά τους γοητευτική προοπτική και ποιότητα ζωής.

Σήμερα η οικογένεια βιώνει πόνο. Και στο παρελθόν υπήρχε ο πόνος. Ακόμα και σε πρόσωπα της Γραφής (Δαβίδ – Ιώβ, κλπ). Βέβαια από συνθήκες και δυσκολίες εξωτερικές. Τώρα είναι και από μέσα.

Στο καθημερινό ταξίδι της ζωής οι συγκρούσεις, η ενδοοικογενειακή βία, οι οικονομικές δυσκολίες, η επισφαλής εργασία, όλα είναι οδυνηρές πραγματικότητες, που αντί συσπείρωσης δυστυχώς φέρνουν διάλυση. Αντί θυσίας βαριεστημάρα. Αντί αγάπης απέχθεια και διάθεση για οποιαδήποτε διαφυγή!

Η τρυφερότητα και η εγκαρτέρηση, η εγκαρδιότητα και η ταπείνωση, η ειλικρίνεια της παραδοχής του λάθους, όπου υπάρχουν, εκεί και ο άνθρωπος κατανοείται όσον αφορά τις σκιές του, και η κάθε αρετή σώζεται, με ανέπαφη την ομορφιά της, και γίνεται αποδεκτή ως δρόμος ζωής.

Για την Εκκλησία η δεοντολογία είναι να γίνεται ο γάμος στον ουρανό! Δηλαδή μια υπόθεση κατά το θέλημα του Θεού, όχι, εννοείται, εκτός τόπου! Ο κάθε άλλος, άντρας ή γυναίκα, έχουν στοιχεία προσωπικών δεδομένων, που είτε αξιολογώντας τα, τον ερωτευθήκαμε, είτε ο έρωτας μάς κατέλαβε τυφλώνοντας το αξιολογικό μας εγώ.

Ο συγγραφέας Γκίλμπερτ Τσέστερτον έλεγε ότι αυτοί που είναι ερωτευμένοι επιδεικνύουν μια φυσική ροπή να δεσμεύουν τον εαυτό τους με υποσχέσεις. Τα ερωτικά τραγούδια σ' όλο τον κόσμο είναι γεμάτα από όρκους αιώνιας πίστης. Ο λόγος του Θεού δεν επιβάλλει στον έρωτα κάτι που είναι ξένο από την φύση του, απλά απαιτεί από τους ερωτευμένους να πάρουν στα σοβαρά αυτό που ο έρωτάς τους τούς επιβάλλει: την μονιμότητα.

“Αυτό που ονομάζουμε «έρωτα» είναι αφ' ενός μια επαινετή κατάσταση, ενώ παράλληλα με διάφορους τρόπους μάς κάνει καλό. Μας βοηθά να είμαστε γενναιόδωροι και θαρραλέοι, μας ανοίγει τα μάτια όχι μόνο στην ομορφιά του προσώπου που αγαπάμε, αλλά συνολικά στην ομορφιά, ενώ ταυτόχρονα υποτάσσει (ειδικά στην αρχή) τη γυμνή ζωώδη σεξουαλικότητά μας. Με αυτή την έννοια, ο έρωτας είναι ο μεγάλος κατακτητής έναντι της λαγνείας. Κανείς εχέφρων άνθρωπος δε θα αρνούταν ότι ο έρωτας είναι πολύ καλύτερος τόσο από τον κοινό αισθησιασμό όσο κι απ' τον ψυχρό εγωκεντρισμό. Εντούτοις, όπως είπα παραπάνω, το πιο επικίνδυνο πράγμα που μπορείς να κάνεις είναι να πάρεις κάποια από τις παρορμήσεις της φύσης σου και να την κάνεις πάση θυσία κέντρο της ζωής σου.

Ο έρωτας είναι κάτι καλό, αλλά δεν είναι το καλύτερο. Υπάρχουν πολλά πράγματα που είναι χειρότερα και πολλά πράγματα που είναι καλύτερα από

αυτόν. Δεν μπορείς να τον κάνεις κέντρο ολόκληρης της ζωής σου. Είναι ένα ευγενικό συναίσθημα, αλλά δεν παύει να είναι ένα συναίσθημα. Δεν μπορούμε να περιμένουμε ότι κάποιο συναίσθημα θα διαρκέσει με όλη του την ένταση ή ότι απλώς θα διαρκέσει για πάντα. Η γνώση μπορεί να διαρκέσει, οι αρχές μπορεί να διαρκέσουν, οι συνήθειες μπορεί κι αυτές να διαρκέσουν. Τα συναισθήματα όμως έρχονται και παρέρχονται. Στην πραγματικότητα, άλλωστε, ό,τι κι αν λέει ο κόσμος, η κατάσταση που ονομάζεται «έρωτας» συνήθως δε διαρκεί. Αν η κατακλείδα των παλιών παραμυθιών «κι έζησαν αυτοί καλά...» θεωρηθεί ότι σημαίνει ότι «αισθάνονταν για τα επόμενα πενήντα χρόνια ακριβώς όπως αισθάνονταν την παραμονή του γάμου τους», τότε πιθανότατα λέει κάτι που ποτέ δεν ήταν ούτε και θα είναι αληθινό και που δε θα ήταν καθόλου επιθυμητό εάν ήταν αλήθεια. Ποιος θα μπορούσε να ζήσει σ' αυτή την ένταση και για πέντε μόνο χρόνια; Τι θα γινόταν με τη δουλειά σου, την όρεξή σου, τον ύπνο σου, τις φιλίες σου;

Όμως, απ' την άλλη, το να μην είσαι ερωτευμένος δε σημαίνει ότι παύεις ν' αγαπάς. Το τελευταίο, η αγάπη ως κάτι διαφορετικό από τον έρωτα, δεν είναι απλώς ένα συναίσθημα. Είναι μια βαθιά ενότητα που διατηρείται χάρη στη θέληση και ενισχύεται συνειδητά με την έξη και ενδυναμώνεται από τη χάρη, στα πλαίσια του χριστιανικού γάμου, την οποία και οι δύο σύντροφοι ζητούν και λαμβάνουν από το Θεό.

Μπορούν να μετέχουν σ' αυτή την αγάπη ακόμα και τις στιγμές που ο ένας αισθάνεται κάποια απέχθεια για τον άλλο· όπως όταν αγαπάς τον εαυτό σου ακόμη κι όταν δεν σου αρέσει. Μπορούν να διατηρήσουν αυτή την αγάπη ακόμη κι όταν ο καθένας θα μπορούσε εύκολα, αν άφηνε τον εαυτό του, να ερωτευθεί κάποιον άλλον. Ο έρωτας ήταν που τους παραινεί να καταρχάς να δώσουν την υπόσχεση της πίστης· με τη σειρά της όμως αυτή η πιο ήρεμη αγάπη τους επιτρέπει να κρατήσουν την υπόσχεσή τους. Είναι με αυτή την αγάπη που λειτουργεί η μηχανή του γάμου: ο έρωτας δεν ήταν παρά η ανάφλεξη που την έθεσε σε λειτουργία.” (C.S. Lewis, Χριστιανισμός απλώς, σελ. 156-158)

Και η μηχανή λοιπόν του γάμου, η αγάπη, είναι:

- το συνδετικό υλικό, η κόλλα που ενώνει τις δύο καρδιές και δεν τις αφήνει να κομματιαστούν
- είναι το λιπαντικό λάδι που μειώνει τις τριβές που γεννιούνται από τον καθενός τον χαρακτήρα
- είναι το σκοινί που δένει δυο ανεξάρτητα πνεύματα σε μια ενότητα πορείας.

Η αγάπη μαζί με τον σεβασμό τον ουσιαστικό αυξάνει την επικοινωνία και αποκλείει τον μονόλογο και τις εγωιστικές αυτενέργειες. Η επικοινωνία είναι διάλογος –πολλές φορές σιωπηλός– ένα βλέμμα, ένα χαμόγελο, μια ματιά. Ο αγώνας να προσπαθεί το ζευγάρι να «συνεννοείται με τα μάτια»!

Όλα αυτά θα οδηγήσουν στο να γεννηθεί η ατμό-

σφαιρα κατανόησης και συγχώρησης. Συγχώρηση δεν είναι βέβαια η απαίτηση από τον άνθρωπό μας να μη ξανακάνει το λάθος.

Δεν υπάρχει συγχώρεση υπό όρους. Η συγχώρεση δεν είναι απλώς συναίσθημα. Είναι μια ξεκάθαρη επιλογή:

«Σ’ αγαπώ, σου έχω εμπιστοσύνη».

«Αυτάρχεις και οί γεγαμηκότες έαυτών όφείλουσιν εΐναι κριταί» «Ανεξάρτητοι και ικανοί κριτές των εαυτών τους πρέπει να είναι οι παντρεμένοι» έγραφε και έλεγε ο ιερομάρτυρας Πατριάρχης Αλεξανδρείας Διονύσιος (ομολογητής στον διωγμό του Δεκίου και μάρτυρας στον διωγμό του Ουαλεντιανού 254 μ.Χ.) στην προς τον επίσκοπο Βασιλείδη επιστολή του.

Μακάρι με τις πρεσβείες του και με τις ευχές και την διδασχή του Μακαρίου Πατέρα μας Μελετίου όλοι οι χριστιανοί «γεγαμηκότες» –οι παντρεμένοι δηλαδή– να είναι και να γίνουν αυτάρχεις πνευματικά, να έχουν ωριμότητα, σύνεση και υπευθυνότητα και γεμάτοι θυσιαστική αγάπη, «έαυτών νά εΐναι κριταί».

Εκδόσεις ΙΩΝΑΣ

* Η ιστορία του: *Mors sola*, και κάτι ακόμα.

Συνέβη στην Πολωνία. Όταν ένας βασιλιάς, ο Έρικ, κυβέρνησε τη χώρα, ένας άντρας ο δούκας Μπασάου διέπραξε υψίστη προδοσία και καταδικάστηκε σε ισόβια κάθειρξη, και μπήκε φυλακή.

Ο Δούκας Μπασάου είχε μια όμορφη σύζυγο που ονομαζόταν Αικατερίνη Σιγκέλο. Περνούσε, λοιπόν, πάντα δυστυχημένες μέρες σκεπτόμενος τη σύζυγό του, ενώ αυτός ήταν περιορισμένος στη φυλακή.

Μια μέρα, η Αικατερίνη επισκέφτηκε τον βασιλιά, ικετεύοντάς τον να δεχθεί να υπηρετήσει κι' αυτή τη θητεία του συζύγου της μαζί του στη φυλακή.

“Κυρία, δεν ξέρετε τι σημαίνει ισόβια ποινή; Σημαίνει ότι εάν είστε περιορισμένη στη φυλακή, δεν θα δείτε ποτέ ξανά τον λαμπρό ήλιο και τον όμορφο ουρανό. Και ο σύζυγός σας δεν είναι πλέον δούκας. Είναι ένοχος για υψίστη προδοσία, και δεν είναι παρά ένας απλός αστός. Και όμως, μου το ζητάτε;” Ρώτησε ο Βασιλιάς Έρικ την Αικατερίνη, έκπληκτος. “Ξέρω Μεγαλειότατε! Είτε όμως είναι ένοχος ή αθώος ο άντρας μου ο δούκας, ή φυλακισμένος, είναι πάντοτε ο σύζυγός μου.” Απάντησε η Αικατερίνη με ήσυχο τόνο. “Μα δεν χρειάζεται πια να μένετε προσκολλημένη στους συζυγικούς δεσμούς πλέον. Δεν σας κατηγορεί κανένας για τίποτε. Ο σύζυγός σας είναι εγκληματίας, αλλά εσείς είστε ελεύθερη. Εννοείτε με κάτι τέτοιο ότι θα εγκαταλείψετε την ελευθερία σας;”

Ο Έρικ ήθελε να πείσει όσο μπορούσε αυτήν την όμορφη κυρία και να την αφήσει να επιστρέψει σπίτι της. Αλλά εκείνη ήταν αποφασισμένη.

Εν τέλει, έβγαλε το δαχτυλίδι που φορούσε και το 'δειξε στον βασιλιά. Και είπε το εξής: “Δύο λέξεις στα λατινικά είναι χαραγμένες από την μέσα την πλευρά στο δαχτυλίδι. *Mors sola!* Είμαστε ένα, δηλαδή, μέχρι που να πεθάνουμε”.

Απρόθυμος ο βασιλιάς, δεν μπορούσε παρά να δεχτεί το αίτημά της. Στέλνοντάς την σε ένα μπουντρούμι όπου δεν υπήρχε ακτίνα φωτός, ο βασιλιάς κούνησε το κεφάλι

του. Δεν μπορούσε ωστόσο να μη θαυμάσει την υπέροχη αγάπη της προς τον άντρα της.

Η αγάπη της ήταν τόσο αληθινή και όμορφη ώστε να εγκαταλείψει την ελευθερία και την άνεση για την αγάπη του άντρα της.

17 χρόνια αργότερα, όταν ο βασιλιάς Έρικ απέθανε, η Αικατερίνη απελευθερώθηκε με τον σύζυγό της, και μπόρεσε επιτέλους να λυθεί από τα δεσμά.

Στην καταπληκτική ταινία του Τέρενς Μάλικ «Κρυμμένη ζωή» που περιγράφεται η ζωή και το μαρτύριο του μάρτυρα του Χριστού Franz Jägerstätter / Φράνς Γεγκερστέτερ († 9 Αυγούστου 1943) λίγο πριν τον αποκεφαλίσουν συναντάει την σύζυγό του και της ζητάει να τον συγχωρήσει γιατί με τον θάνατό του θα τους γεμίσει θλίψη και ανάγκες. Την ρωτάει: Μ' αγαπάς; Και τότε εκείνη ξεσπά: Σ' αγαπώ ό,τι και αν κάνεις. Ό,τι και αν γίνει θα είμαι μαζί σου για πάντα. Θα είμαστε για πάντα μαζί.

Και στο διήγημα του Αλέξανδρου Παπαδιαμάντη «Ο γάμος του Καραχμέτη», εκθειάζεται και θαυμάζεται η ποιότητα του προσώπου της Κουμπίνας, που είναι γέννημα της πίστης αλλά και της ελευθερίας της. Τέτοια περιστατικά - παραδείγματα δεν προτείνονται βεβαίως προς αντιγραφή! Γάμος δεν είναι επικυριαρχία ενός επί του άλλου. Για τους χριστιανούς είναι αδιανόητη η βαναυσότητα. Γάμος δεν είναι στάδιο αγώνα για το «πάνω χέρι». Ο Σταυρός του γάμου είναι θυσιαστική αγάπη και εκούσια παραδοχή και ανάληψή του.

Ο ΤΕΝΤΖΕΡΗΣ ΚΑΙ ΤΟ ΚΑΠΑΚΙ

Λέει μια παροιμία:

«Εκύλισε ο τέντζερης και βρήκε το καπάκι»! Τη λέμε, μιλώντας για δύο πρόσωπα που έχουν μεταξύ τους πολύ αρμονική επικοινωνία.

Και τι λέει αυτό;

Είναι ζήτημα τύχης η συζυγική αρμονία; Και είναι τόσο απίθανη, όσο το να κυλάει ο τέντζερης και να βρίσκει το καπάκι του;

Τύχης ζήτημα είναι η συζυγική αρμονία ή ευθύνης;

Ο άνθρωπος ενεργεί πάντοτε συνειδητά. Και μερικοί μεγάλοι άνθρωποι επηρεάζουν την παγκόσμια ιστορία και την πορεία ολόκληρης της ανθρωπότητας.

Είναι νοητό να μη μπορεί ο κάθε άνθρωπος να διαμορφώνει ο ίδιος τη δική του πορεία;

Ο γάμος είναι η μεγαλύτερη και η πιο υπεύθυνη υπόθεση της ζωής.

Γάμος είναι ο ηρωισμός της καθημερινότητας.

Ας ιδούμε λοιπόν στο μικρό αυτό βιβλίο, πώς μπορεί ο καθένας να διαμορφώσει την πρόπουσα αρμονική συνύπαρξη με το έτερό του ήμισυ.

Ας ιδούμε, τι και πόση ευθύνη έχει ο καθένας.

† ο Πρεβέζης Μελέτιος